

Dalarnas Miljö
& Energiförbund

org.nr. 222000-0877

Helårsbokslut 2019-12-31

Innehållsförteckning

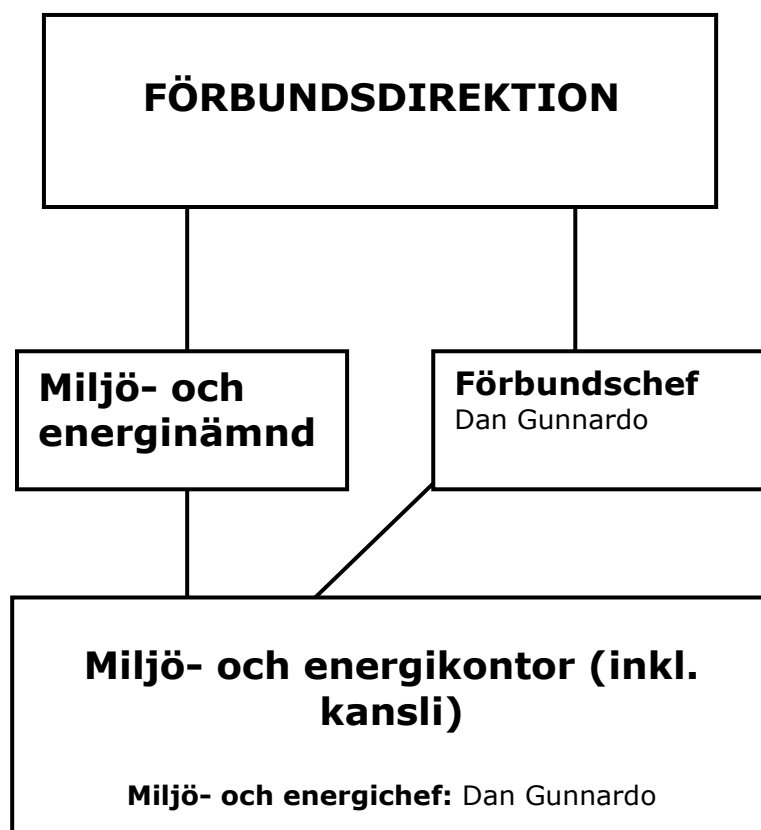
	Sida
INLEDNING	
Förutsättningar för bokslutet	2
Organisationsplan	2
FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE	
Översikt och måluppfyllelse	3
Måluppfyllelse – God ekonomisk hushållning	4
Ekonomisk översikt	4
Personalredovisning	4
VERKSAMHETSBERÄTTELSE	
Miljö- och energikontoret	5
HÅLLBAR UTVECKLING VÄSTS ÖVERGÅNG TILL INNOVATUM	
Ekonomisk redovisning	23
EKONOMISK REDOVISNING	
Resultaträkning	26
Balansräkning	27
Finansieringsanalys	28
Notförteckning	29
Redovisningsmodell och redovisningsprinciper	31
Bilagor	
Bilaga 1: skrivelse ekonomichef Mellerud	

Förutsättningar för bokslutet

I början av december 2019 slutade servern, där ekonomisystemet Agresso är installerat, att fungera. Som en konsekvens av detta försvann bokföringsdata från november 2018 och framåt för Bengtsfors, Färgelanda, Dals-Eds och Melleruds kommuner och dess bolag samt Dalsslands miljö- och energiförbund. Bokföringen har heller inte kunnat återläsas via back-up. Som följd härav har bokföringen rörande helårsbokslutet hanterats enligt bifogad tjänsteskrivelse från Melleruds ekonomichef Björn Lindqvist (bilaga 1)

Organisationsplan

Översikt och måluppfyllelse – det nya förbundet

Översikt

Föreliggande dokument utgör helårsbokslut för miljö- och energiförbundet. Förbundet har följande inriktning:

- Förbundets operativa samverkansområde är inriktat mot miljö- och energifrågor.
- Förbundet ska vara en juridisk plattform för gemensamma avtal m m.

Förbundet har två politiska nivåer enligt följande:

- Förbundsdirektionen: Direktionens roll regleras i förbundsordningen. Direktionen fastställer budgetram utifrån den ram som medlemmarna enats om. Direktionen fastställer också inriktningen av det miljö- och energistrategiska arbetet.
- Miljö- och energinämnden: Nämndens roll regleras i nämndens reglemente. Nämnden ansvarar för det lagreglerade arbetet inom miljö- och hälsoskyddsområdet samt livsmedelskontroll. Nämnden är anställningsmyndighet för personalen inom miljö- och energikontoret och har med vissa undantag (faller då på direktionen) även personal- och arbetsmiljöansvar för verksamheten.

Förbundets tjänstemannaorganisation leds av förbundschefen och är utformad enligt följande (se även organisationschema ovan):

- Miljö- och energikontor: Här finns miljö-/energi- och klimatstrategier, samordnare, miljö- och hälsoskyddsinspektörer, livsmedelsinspektörer samt kansli. Personalen arbetar med såväl myndighetsfrågor, strategiska frågor och administration. Förbundschefen är tillika miljö- och energichef.

Löne- och ekonomiadministration (stöd vid bokslut, budget, ekonomiuppföljning, löneadministration), HR-stöd och IT-stöd köps externt av Melleruds kommun.

Måluppfyllelse

Uttalade mål finns för förbundets operativa verksamheter, dessa kommenteras under respektive verksamhetsbeskrivning.

Måluppfyllelse – God ekonomisk hushållning

Bakgrund

Enligt kommunallagen ska kommunen ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer. För ekonomin och verksamheten ska anges mål och riktlinjer av betydelse för en god ekonomisk hushållning.

Avstämning av god ekonomisk hushållning

Förbundets verksamheter skall bedrivas med god ekonomisk hushållning. För oss betyder det att vi ska ha en hög ekonomisk medvetenhet bland våra chefer och medarbetare samt att uppsatta mål för verksamheterna följs och ger de effekter som önskas från våra uppdragsgivare.

Ur ett finansiellt perspektiv betyder god ekonomisk hushållning att vi har att hålla oss till de ramar som våra medlemskommuner samt externa finansiärer beslutat om och samtidigt ha kontroll över kassalikviditeten.

Vi kan konstatera att förbundet för delåret 2019 har budgetavvikelser inom verksamheterna;

- Miljö- och energikontoret (inkl. kansli) visar på en budgetavvikelse på 727tkr

Personalredovisning

Antal anställda (tabell 1)

	2019-12-31		2018-12-31	
	Antal	varav män	Antal	varav män
Miljö- och energikontor inkl kansli (fast anställda)	22	5	23	6
Hållbar Utveckling Väst*	-	-	16	12
Summa	22	5	40	18

* Hållbar Utveckling Väst har från och med 2019 övergått till ny huvudman (Innovatum)

Verksamhetsbeskrivning miljö- och energikontoret

Miljö och energikontoret

(tabell 2)

Ansvarig: Dan Gunnardo

Ansvar: 2010

Belopp i tkr	Utfall 2019	Utfall 2018	Budget 2019	Avvikelse 2019
Verksamhetens intäkter	17 108	17 301	16 883	225
Intäkter kalkning	2 199	3 899	0	2 199
Finansiella intäkter	5	2	0	5
Summa intäkter	19 312	21 202	16 883	2 429
Kostnader				
Personalkostnader	13 730	13 907	14 252	-522
Övriga kostnader	2 883	3 149	2 856	27
Kostnader kalkning	2 185	4 008	0	2 185
Finansiella kostnader	12	17	0	12
Summa kostnader	18 810	21 081	17 108	1 702
Årets resultat	502	121	-225	727

Extra budgeterade medel för miljö- och energistrategiskt arbete (tabell 3)

Aktiv	Aktiv (T)	Utfall 2019	Budget 2019	Avvikelse 2019*
2006	Hållbar markanvändning i Dalsland	6 658	50 000	43 342
2007	Åtgärdssamordning i Teåkersälven	25 000	25 000	0
2008	Hållbarhetsprogram Dalsland	59 769	40 000	-19 769
2009	Ekosystemtjänster	0	30 000	30 000
2010	Natur i Dalsland - bokförsäljning	-54 065	39 150	93 215
2011	Utveckling av miljö- och energistrategiskt arbete	0	41 650	41 650
		37 362	225 800	188 438

* Avvikelse visar på vad som är kvar av budgeten 2019

Kommentar tabell 3 ovan: Samtliga budgeterade medel har inte förbrukats. Aktiviteterna sträcker sig med undantag av aktiviteterna 2008 (endast 2019) resp. 2009 (2019-2020) över åren 2019-2021. Aktivitet 2007 har förbrukats. Aktivitet 2008 har medfört kostnader större än budget (processledning hållbarhetsprogram Dalsland). Aktivitet

2006, 2009 och 2011 har inte förbrukats 2019 då det bedöms finnas bättre förutsättningar att arbeta med dessa frågor 2020 och 2021. Aktivitet 2010 har inte förbrukats utan istället tillförts intäkter genom projektöverskott tidigare år samt bokförsäljningar. Översättning av boken Natur i Dalsland till ny utgåva samt översättning av digitalt material pågår och kommer innebära kostnader 2020 och 2021.

Ekonomi/finans (tabell 4)

Ansvarig: Dan Gunnardo

Ansvar: 1010

Belopp i tkr	Utfall 2019	Utfall 2018	Budget 2019	Avvikelse 2019
Verksamhetens intäkter	8 903	4 418	1 226	7 677
Finansiella intäkter	0	0	0	0
Summa intäkter	8 903	4 418	1 226	7 677
Kostnader				
Personalkostnader	-145	-131	0	-145
Övriga kostnader	7 814	4 543	1 226	6 588
Finansiella kostnader	1 234	6	0	1 234
Summa kostnader	8 903	4 418	1 226	7 677
Årets resultat	0	0	0	0

Driftredovisning

Miljö- och energikontorets verksamhet bedrivs i samverkan med samtliga kommuner i Dalsland, förutom Åmål och omfattar ca 22 heltidstjänster. Dalslands miljö- och energiförbund är huvudman för verksamheten. Verksamheten ska genom en effektiv och riskbaserad tillsyn, samt miljö- och energistrategiskt arbete bidra till ett hållbart samhälle. Nationella och regionala miljömål ska implementeras i miljökontorets arbete och genomsyra både den operativa tillsynen, övrig tillsyn samt det miljö- och energistrategiska arbetet. Det energi- och klimatstrategiska arbetet samt energi- och klimatrådgivningen innefattar även Åmåls kommun.

Händelser av betydelse

Nedan följer i punktform händelser som på ett eller annat sätt påverkat verksamheten under året.

- Förbundet har under 2019 tillsammans med Innovatum slutfört projektet Sol i Väst.
- Under 2019 havererade ekonomisystemet Agresso.....
- En ny miljö- och energinämnd samt en ny förbundsledning tillträdde under 2019. Detta innebar ett flertal nya ledamöter vilket har krävt utbildnings- och informationsinsatser.
- Rekryteringsarbetet har varit omfattande då tre personer (två energi- och klimatstrateger samt en miljö- och hälsoskyddsinspektör) slutat samt på grund av tre föräldraledigheter. Samtliga tjänster har återbesatts.
- Förbundschefen har genomfört löneöversyn inkluderande löneförberedande samtal med samtliga medarbetare.
- Miljökontoret medverkar i arbetet med VA-planer i samtliga fyra kommuner (Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda och Mellerud).
- Miljö- och energikontoret medverkar i Melleruds kommuns och Dals-Eds kommuns arbete med nya översiktsplaner.
- Miljö- och energikontoret har fortsatt tagit initiativ till att utveckla samverkan med kommunerna. Detta har resulterat i att flera samverkansforum upprättats. Miljö- och energikontoret arbetar för att utveckla detta vidare.
- Miljö- och energikontoret har tillsammans med andra aktörer sökt och erhållit medel till ett flertal projekt rörande vattenkvalitet, areella frågor, energi- och klimatfrågor samt kretsloppsfrågor.
- Miljö- och energikontoret har fått lägga betydande resurser för hantering av ärenden rörande bland annat farligt avfall, förorenad mark och nedskräpning.
- Miljö- och energikontoret arbetar med att utveckla systematiken kring arbetsmiljöfrågor.
- Miljö- och energikontoret har omarbetat sin hemsida så att den på ett bättre sätt anpassas till besökare.

Ekonomisk analys

Miljö- och energikontoret uppvisar en budgetavvikelse på +727 000 kr för 2019. Den positiva budgetavvikelsen beror på följande faktorer:

- Svårigheter att fullt ut kompensera personalbortfall under året.
- Intäkterna blev något högre än budgeterat, framförallt avseende tillsyns- /prövningsavgifter samt övriga intäkter (bl.a. vattenprovtagning, sekreterarfunktion i vattenråd/vattenvårdsförbund)
- Ej fullt utnyttjande av extra budgeterade medel för utveckling av det miljö- och energistrategiska arbetet

Mål och målpåföljelse – övergripande mål

Följande övergripande mål har varit vägledande för miljö- och energinämndens och miljö- och energikontorets beslut och verksamhet:

- 1.** Arbeta för ett miljömässigt, ekonomiskt och socialt hållbart samhälle. En hållbar utveckling innebär en utveckling som möter människors behov idag utan att begränsa möjligheterna att möta framtida generationers behov.
Måluppfyllelse: DMEK har tillsammans med kommuncheferna och kommunernas KS under året arbetat med processen för det förbunds-/kommungemensamma arbetet med att ta fram en hållbarhetskompass - en gemensam färdriktning för hållbarhet hos de fyra förbundskommunerna. Processen utgår från FN:s hållbarhetsmål.
- 2.** Verka för att de nationella och regionala miljömålen får genomslag i miljö- och energikontorets, förbundets och kommunernas verksamheter.
Måluppfyllelse: De nationella och regionala miljömålen används som en mycket viktig faktor i miljö- och energinämndens arbete med verksamhetsplanering och resursbehovsutredning. De utgör också en utgångspunkt i det miljö- och energistrategiska arbetet. FN:s hållbarhetsmål ingår också i detta arbete.
- 3.** Tillsynen ska vara effektiv, kvalitetssäkrad, riskbaserad och i ökande grad avgiftsfinansierad.
Måluppfyllelse: Miljö- och energikontoret arbetar ständigt för att förstärka dessa faktorer. Samtliga objekt där regelbunden tillsyn/kontroll bedrivs är riskklassade. Uppföljning av utförd tillsyn i relation till avgift. Under hösten har miljö- och energikontoret arbetat med att utveckla tidsuppföljningen för det myndighetsreglerade arbetet. Miljö- och energikontoret medverkar i SKL:s Insiktsundersökning tillsammans med Dals-Eds och Bengtsfors kommuner.
- 4.** God service ska ges till allmänheten och administrationen ska vara smidig inom Dalsslands miljö- och energikontor.
Måluppfyllelse: Väl utvecklad information om resp. handläggares arbetsuppgifter har lämnats till kommunens växelfunktioner och har omarbetats för bättre anpassning till de som vill nå miljö- och energikontoret. Miljö- och energikontorets facebookside uppdateras regelbundet. Hemsidan har omarbetats med beaktande av kundperspektivet. Personalen är utbildad och utbildas i frågor rörande bl.a. service och bemötande. Ny personal har gått utbildning i service och bemötande i myndighetsrollen. Dialoger pågår med kommunerna kring hur samverkan mellan miljö- och energikontoret och kommunerna kan utvecklas
- 5.** Miljö- och energinämndens verksamhet ska ha hög trovärdighet och ses som en kunskapsresurs i samhället samt vara den naturliga parten när allmänheten eller verksamhetsutövaren söker information angående lokala miljö- och hälsoskyddsfrågor.
Måluppfyllelse: Miljö- och energikontorets medverkan i projektet Tillsyns Utveckling Väst har stärkt kontorets kompetens ytterligare. Hemsidan har omarbetats för bättre anpassning till besökare. Facebookside uppdateras regelbundet. Kontinuerlig kompetensutveckling är nödvändig då arbetsområdet är komplext. Behovet av kompetensutveckling klargörs bl.a. vid de regelbundna medarbetarsamtalen. Miljö- och energikontoret medverkar aktivt i Miljösamverkan Västra Götalands projekt.

Mål- och måluppfyllelse samt status för den myndighetsrelaterade tillsynen

Verksamhetsplanen 2019 för det myndighetsreglerade arbetet har utformats efter SKL:s behovsanpassade tillsynsmodell. Tillsynen har därigenom delats in i följande delar:

- Styrd tillsyn: Tillsyn av tillstånds- och anmälningspliktiga miljöfarliga verksamheter, anmälningspliktiga hälsoskyddsverksamheter samt planerad livsmedelskontroll. Verksamheter inom den styrda tillsynen har en fast årlig tillsyns-/kontrollavgift.
- Behovsprioriterad tillsyn: Här ingår tillsyn av miljöfarliga verksamheter och hälsoskyddsverksamheter utan fast årlig avgift. Andra tillsynsområden är exempelvis; tillsyn av enskilda avlopp, förorenade områden, radon, PCB och strandskydd. Tillsynen anpassas utifrån behov.
- Händelsestyrd tillsyn: Innefattar inkommande ärenden som exempelvis; ansökningar om tillstånd, anmälningsärenden, klagomål, dispenser. Uppföljande tillsyn/kontroll utifrån brister i den planerade tillsynen/kontrollen innefattas också.
- Skattefinansierad tillsyn: Obligatoriskt arbete som inte kan finansieras genom avgifter och innefattar t.ex.; remisser, sanktionsavgifter, åtalsanmälningar, ogrundade klagomål, inventeringar, utredningar inom t.ex. förorenade områden, information och rådgivning. Den skattefinansierade tillsynen innefattar också DMEK:s medverkan i kommunernas planarbete (ÖP, DP, VA-plan, avfallsplan etc.)

Styrd tillsyn

På grund av vakanser under året inom livsmedelskontrollen har vissa omprioriteringar gjorts under året. Resurser från övriga verksamheter fick tas för ökad prioritering av livsmedelskontrollen. Trots detta har livsmedelskontrollen inte kunnat utföras fullt ut enligt verksamhetsplanen. Detta har medfört en tillsynsskuld avseende livsmedelskontroll 2020. Denna tillsynsskuld behöver regleras under 2020. I övrigt har den styrda tillsynen i huvudsak följt verksamhetsplanen. Den styrda tillsynen avseende miljöfarlig verksamhet ägnade under året särskild uppmärksamhet mot särskilt farliga kemiska produkter.

Behovsprioriterad tillsyn

Den behovsprioriterade tillsynen har inte kunnat utföras i enlighet med verksamhetsplanen. Detta gäller framförallt tillsyn avseende mindre så kallade miljöfarliga verksamheter, hälsoskyddstillsyn och tillsyn av förorenade områden. Orsaken är framförallt vakanser under året vilket bl.a. medförde behov av omprioriteringar (livsmedelskontrollen prioriterades) samt större resurskrävande inkommande ärenden. Under året slutade en erfaren handläggare inom förorenade områden, vilket medförde behov av introduktion av ny handläggare. Tillsyn avseende enskilda avlopp, radon och PCB bedöms följa planen. Tillsyn av enskilda avlopp har samordnats med lantbrukstillsynen. Vissa fastighetsägare som hyr ut lägenheter till privatpersoner och där det finns återkommande klagomål har haft riktad tillsyn under året. Kartläggningen av hyresfastigheter avseende radon gjordes klar under året.

Händelsestyrd tillsyn

Inkommande ärenden har handlagts. Resursbehovet avseende den händelsestyrda tillsynen har dock varit större än förväntat. Detta beror bland annat på ett flertal

resurskrävande ärenden rörande nedskräpning, farligt avfall och förorenad mark. Under året 2019 har kontoret mottagit 94 st. anmälningar gällande klagomål. 41 st. av dessa bedömdes som befogade klagomål och krävde utökad handläggning. Dessa 41 st. fördelades inom följande områden; 14 st. inomhusmiljö, 10 st. livsmedel och 5 st. ärenden gällde nedskräpning. Övriga 12 ärenden fördelades mellan avlopp, lantbruk, buller och eldning.

Kontoret har under året uppdaterat rutiner mm i syfte att effektivisera handläggningen av inkommande ärenden (exempelvis klagomål).

Skattefinansierad tillsyn

Obligatoriska uppgifter inom den skattefinansierade tillsynen som t.ex. remissyttranden, sanktioner, åtalsanmälningar har utförts enligt plan. Resursbehovet avseende den skattefinansierade tillsynen har dock varit större än vad som beräknades i verksamhetsplanen. Orsakerna till detta är bland annat tunga remissärenden, omfattande utredningar/uppföljningar avseende förorenade områden, omfattande medverkan i kommunala planeringsfrågor (exempelvis ÖP, vattenskyddsområden, ny vattenverksamhet, VA-planering, klimatanpassning). För att möta det ökade behovet av resurser på detta området har en omfördelning av arbetsuppgifter skett under hösten mellan den myndighetsrelaterade tillsynen och strategifunktionerna.

Betydande resurser har också krävts avseende informations- och rådgivningsinsatser.

Övrigt

Kontorets medverkan i kommunala utvecklings- och samordningsfrågor, exempelvis avseende myndigheters service och bemötande, samordningsrutiner för ärendehandläggning etc. har krävt resurser under 2019. Länsstyrelsen har under 2019 genomfört en revision av kontorets livsmedelskontroll. Förberedelser inför denna har krävt resurser under perioden.

Miljö- och energikontoret har medverkat i den länsövergripande konferensen (inkl. Halland); "Mötesplatsen Goda exempel 2019". Konferensen syftar till att utveckla verksamheterna genom samverkan, goda exempel etc. DMEK deltog genom medverkan i så väl projektgrupp som deltagare och föreläsare.

Konkretiserade mål	Aktiviteter som skall bidra till mål-uppfyllelsen	Måluppfyllelse
Mål 1: Anläggningar som är klassade med 4 kontrolltimmar eller fler ska inspekteras minst en gång/år	Kontinuerlig uppföljning av detaljplaneringen för livsmedelskontroll.	Målet är uppfyllt
Mål 2: Senast 2019-12-31 kontrolleras samtliga större kommunala anläggningar för produktion av dricksvatten (>1000m ³ /dygn) för att bedöma om säkerhetsbarriärerna vid anläggningarna är anpassade till mikrobiologiska faror (bakterier, virus och parasiter) i råvattnet.	Läggs in i tillsynsplaneringen.	Målet är uppfyllt.

Mål 3: Senast 2019-12-31 kontrolleras att samtliga restauranger som serverar rätter av malet/hackat kött hanterar faran Ehec så att faran elimineras eller risken att orsaka sjukdom reduceras till en acceptabel nivå.	Läggs in i tillsynsplaneringen	Målet är uppfyllt
Mål 4: Senast 2019-12-31 kontrolleras att samtliga anläggningar med tillverkning av tårter, bakelser, smörgåstårter, smörgåsar och sallader, hanterar faran norovirus så att faran elimineras eller reduceras till en acceptabel nivå. I målet avses norovirus som riskerar att överföras från personal vid hantering av livsmedel.	Läggs in i tillsynsplaneringen.	Målet är uppfyllt.
Mål 5: Senast 2019-12-31 kontrolleras samtliga detaljhandelsanläggningar (butiker) som utformar märkning samt märker/förpackar. Detta för att verifiera att de uppgifter som anges i ingrediensförteckningarna stämmer med tillsatta ingredienser (minst fyra produkter per anläggning granskas).	Läggs in i tillsynsplaneringen.	Målet är uppfyllt.
Mål 6: Vid behov av extra offentlig kontroll är målsättningen att sådan kontroll ska ske senast 4 veckor efter föregående planerad kontroll	Genom uppföljande tillsyn.	13 extra offentliga kontroller gjordes 2019, samtliga inom 4 veckor
Mål 7: Kontroll av ny anläggning ska utföras senast inom 4 veckor efter att verksamheten startat.	Genom tillsyn efter registrering.	Målet är uppfyllt till 98 %
Mål 8: För verksamheter med årlig tillsynsavgift ska den genomsnittliga tillsynstiden för varje verksamhet under en treårsperiod motsvara den beslutade tillsynstiden för samma period.	Kontinuerlig uppföljning av detaljplaneringen.	Målet är uppfyllt.
Mål 9: Handläggningen av ärenden rörande enskilda avlopp (tillstånd/anmälan) ska vara färdigbehandlade inom sex veckor (tillstånd/beslut ska ha upprättats). (tiden räknas från då ansökningshandlingar bedöms vara kompletta).	Uppföljning av handläggningen genom slumpmässigt urval ur ärendesystemet Vision.	Av 15 st. slumpmässigt utvalda ärenden fick 13 st. fått sitt beslut inom 6 veckor (handläggningstiden var 1-2 veckor). För två ärenden tog beslutet längre tid. Detta berodde dock på att ansökningshandlingarna inte var kompletta.

<p>Mål 10: Bristfälliga enskilda avlopp ska åtgärdas. Tillsynen ska prioriteras inom följande områden:</p> <ul style="list-style-type: none">– Vattenförekomster som riskerar att inte uppnå god status avseende näringsämnen– Inom samlad bebyggelse– I anslutning till kommunala verksamhetsområden– Där tillsyn aldrig bedrivits av enskilda avlopp och där det bedöms finnas risk för påverkan på vattendrag/sjöar, grundvatten eller dricksvatten.	<p>Planering av tillsynen. Uppföljning via ärendesystemet Vision</p>	<p>Tillsyn har bland annat skett kring Stenebyälven, Bengtsfors. Tillsynen bedöms ha prioriterats i enlighet med målsättningen.</p> <p>Tillsyn gjordes av 133 st. enskilda avlopp 2019.</p>
<p>Mål 11: Anläggningar med minireningsverk eller fosforfällor ska ha en fungerande egenkontroll. Tillsyn i intervall om 3–4 år.</p>	<p>Genom tillsyn.</p>	<p>Tillsyn gjordes 2016. Återkommer 2020.</p>
<p>Mål 12: Samtliga flytgödsel- och urinbrunnar ska ha täckning för att minska avgången av kväve.</p>	<p>Genom tillsyn.</p>	<p>15 brunnar kontrollerades avseende täckning. Av dessa hade 14 godtagbar täckning. Den brunn som saknade täckning kunde godkännas efter återbesök vilket utfördes 14 dagar senare.</p>
<p>Mål 13: Antal dispenser ska minska. Miljökontoret ska i samband med tillsyn verka för att lantbrukarna planera sin spridning av gödsel så att det ej förekommer spridning vid olämpliga tillfällen. Detta för att minska belastning av näringsämnen i våra vattendrag.</p>	<p>Uppföljning av behandlade dispensansökningar</p>	<p>Två dispenser inkom under hösten 2019, dessa beviljades. Orsak till ansökningarna var att man inte kunnat köra ut sin gödsel i tid p.g.a. av nederbörd, samt att man befarade att nederbörden fyllde upp brunnarna så att problem kunde uppstå inför våren 2020.</p>
<p>Mål 14: Sjöar och vattendrag ska ha goda och stabila förutsättningar i enlighet med målen för kalkningsverksamheten</p>	<p>Genom kalkningsuppföljning</p>	<p>Utifrån länsstyrelsens nyckeltal så bedömdes ca 85% av sjöar och vattendrag uppfylla målen. Detta är en lägre andel än både 2018 och 2017 (92 resp. 96 %). Den lägre andelen beror på att antalet provtagningar i många fall var för lågt för att kunna bedöma att förutsättningarna var goda och stabila. Det lägre antalet provtagningar beror på</p>

		sämre förutsättningar för provtagning, till följd av låga vattenflöden.
Mål 15: Radonhalten i samtliga flerbostadshus ska understiga 200 Bq senast 2020	Kartläggning av beståndet av flerbostadshus samt tillsyn med krav på mätningar och ev. åtgärder.	Kartläggning slutförd. Sammanställningen är dock inte klar ännu. Det finns fortfarande ett begränsat antal hyresfastigheter med värden över 200 Bq samt ett större antal som ännu inte inkommit med mätresultat. En sammanställning kommer att göras under första halvåret 2020.
Mål 16: Samtliga potentiellt förorenade områden inom riskklass 1–2 ska vara åtgärdsbedömda och vid behov åtgärdade senast 2050.	Miljökontorets tillsyn samt samverkan med länsstyrelse och kommuner.	Av 23 objekt är 4 åtgärdade, vilket medför 17 %. Arbete med prioriterade objekt har fortsatt och initierats under året.
Mål 17: samtliga 71 objekt som ska inventeras i branschklass 1–3 ska vara inventerade och riskklassade senast 2025.	Miljökontorets tillsyn samt samverkan med länsstyrelse och kommuner.	0 av 71. Av 71 objekt har arbete påbörjats med inventering av några stycken, arbetet fortsätter under 2020. Områden inom riskklass 1-2 har prioriterats (se ovan). En översyn av målet bör övervägas.

Projekt och särskilda insatser enligt tillsynsplanen 2019	Status
Tillsyn industriområden U-verksamheter	Ej utfört förutom tillsyn inom Stigens industriområde, se nedan.
Tillsyn förorenade områden i Stigen även tillsyn på U-verksamhet	En U-verksamhet kvar att besöka, annars är inventering av U-verksamheter i Stigen klart. Ansvarsutredning avseende förorenad mark är gjord
Tillsyn/inventering av föroreningar brandövningsplatser	Utfört, viss uppföljning kvarstår
Tillsyn kosmetisk tatuering	Delvis utfört, fortsätter 2020
Tillsyn frisörsalonger CLP-märkning	Delvis utfört, fortsätter 2020
Tillsyn gymnastiksal, idrottsanläggning (eget vatten)	Flyttas till våren 2020
Avloppstillsyn i vattenskyddsområden (grundvatten med flest användare),	Inspektioner genomförda för Lästviks VSO
Tillsyn avseende egenkontroll/kompetens avseende kommunala avloppsreningsverk	Utfört
Strandskyddstillsyn i området Sunnanå – Vita Sannar, samverkan med samhällsbyggnadsförvaltningen i Mellerud,	Uppstartsmöte och förberedelser gjorda under våren. Tillsyn gjord under sommaren.
Projekt "Tillsyn små lantbruk" ca 40 objekt. Jan-Maj	Utfört, 41 objekt var med i projektet.
Tillsyn lantbruk avseende bl.a. Skyddszoner genom fältbesök och kartstudier samt täckning av gödselbrunnar.	Delvis utfört, fortsätter 2020.

Ledning, kansli och administration

Arbetsgruppen hanterar följande arbetsområden; ledning/styrning, budgetfrågor, personalfrågor/personaladministration, förbunds- och nämndadministration, diarieföring/registrering, arkivering, fakturering, systemadministration, administration av hemsida, inköp, ekonomiuppföljning, delgivning och överklagandehantering.

Kansliet har fr.o.m. 2017 ansvar för att administrera hela det nya förbundet inklusive direktionens sammanträden. Detta innebär ett merarbete för kansliet gentemot tidigare. Arbetssätt och rutiner utvecklas för att möta detta behov. Samordnartjänster har inrättats för att avlasta förbundschefen. Rutiner och riktlinjer har upprättats och uppdaterats, bl.a. med anledning av GDPR. Under året har arbete genomförts för en övergång till digital arkivering av handlingar samt digital underskrift av beslut fr.o.m. 2020. Betydande insatser avseende kvalitetssäkring av uppgifter/handlingar (bl.a. i ärendesystemet Vision) har gjorts. Det finns dock fortfarande stora behov avseende kvalitetssäkring i Vision och äldre handlingar. Effektivisering av Vision har gjorts genom uppdatering/genomgång av dokumentmallar och ärendemeningar/rubriker. Arbetet pågår med att utveckla användningen av de funktioner som finns i systemet för att underlätta handläggning av ärenden. Den utökade samverkan mellan nämnd och direktions har också krävt extra insatser. Implementering av nytt ekonomisystem, med start 1 januari 2020, har under året tagit betydande tid i anspråk med utbildning, uppsättning, avstämningsmöten m.m. Haveriet av ekonomisystemet Agresso under hösten har medfört ett betydande merarbete.

Ett omfattande rekryteringsarbete har genomförts under året till följd av att tre personer slutat samt tre föräldraledigheter. Samtliga tjänster har återbesatts. Rekryteringsarbetet var dock krävande och det uppstod betydande perioder med vakanser under året. HUV:s verksamhetsövergång till Innovatum vid årsskiftet 2018/2019 har krävt betydande resurser för att färdigställa vissa ekonomifrågor. En utveckling av det systematiska arbetsmiljöarbetet har skett under året och fortsätter. Löneöversyn har hanterats enligt plan. Arbetet har i huvudsak följt upprättad plan. På grund av rekryteringsarbete, implementering av nytt ekonomisystem samt haveriet avseende Agresso har det exempelvis inte funnits resurser för att uppdatera dokumenthanteringsplanen, färdigställa arbetsmiljöhandboken och erforderlig kvalitetssäkring av äldre handlingar.

Konkretiserade mål	Aktiviteter som skall bidra till mål-uppfyllelsen	Måluppfyllelse
Mål 18. Miljönämndens beslut ska vara rättssäkra (gäller hela förvaltningen) Nyckeltal: Andel överklagade beslut där miljönämndens beslut står fast	Uppföljning av nämndbeslut som överklagats.	10 ärenden har avgjorts under 2019. I 7 av dessa har nämndens beslut stått fast.
Mål 19. Miljönämndens ärendebalans ska vara god (gäller hela förvaltningen) Nyckeltal: Antal nya ärenden i relation till avslutade ärenden	Uppföljning av nya resp. avslutade ärenden i Vision	Nya ärenden: 1762 st. Avslutade ärenden: 2351 st. Ärendebalansen bedöms som god.
Mål 20. Finansieringen av miljönämndens myndighetsutövning ska till minst 50 % vara avgiftsfinansierad. Nyckeltal: Procent avgiftsintäkter i relation till miljönämndens kostnader för myndighets- utövning.	Uppföljning via ekonomisystem.	Kan ej redovisas på ett tillförlitligt sätt på grund av det havererade ekonomisystemet.
Mål 21. Miljönämnden ska alltid tillse att de anställda har rätt kompetens genom att dessa ges möjlighet att delta i relevanta utbildningar och/eller ta del av handböcker, vägledningar och annat stödjande material inom identifierade och prioriterade områden.	Uppföljning genom översyn av kompetens och utbildningsbehov.	Kompetensutveckling sker regelbundet.

Projekt och särskilda insatser enligt TP 2018	Status
Översyn av styrdokument, rutiner och riktlinjer i förbundet	Styrdokument är fastställda. Flertalet rutiner/riktlinjer har uppdaterats och nya har tagits fram (bl.a. på grund av GDPR). Finns behov av fortsatt arbete med att uppdatera/utveckla rutiner och riktlinjer.
Ärendesystemet Vision; Kvalitetssäkring av äldre uppgifter i systemet. Utveckling av handläggarsstöd, stöd för uppföljning m.m.	Handläggarsstödet har utvecklats, men det finns fortfarande behov av fortsatt utveckling. Kvalitetssäkring av äldre uppgifter i systemet pågår, det finns dock fortfarande ett stort behov av att kvalitetssäkra vissa uppgifter i Vision, framförallt avseende enskilda avlopp.
Kvalitetssäkring av vissa äldre handlingar	Pågår. Har ej kunnat utföras enligt plan.
Färdigställande av dokumenthanteringsplan	Ej utfört
Översyn av förbundets hemsida	Omarbetning av hemsidan har skett. Fortsatt översyn sker regelbundet.
Utveckling av det systematiska arbetsmiljöarbetet	Pågår. Arbetsmiljöpolicy samt utkast till arbetsmiljöhandbok framtagen. Arbetsgrupp finns för arbetet.
Överföring av uppgifter från kommunernas arkiv till miljö- och energikontoret	Vissa uppgifter har förts över. Omfattande arbete återstår.

Miljö- och energistrategiskt arbete

Dalsslands miljö- och energikontor har i uppdrag av kommunerna att initiera och samordna det miljö och energistrategiska arbetet i medlemskommunerna och i förbundet. I dialog tillsammans med andra aktörer i samhället bidrar vi till en hållbar utveckling. Prioriterade insatsområden är vatten, miljöledning och energi/klimatfrågor (tonvikt på transporter). Följande miljömål ligger enligt verksamhetsplanen till grund för arbetet 2019.

Miljömål 1: Begränsad klimatpåverkan

Miljömål 2: Giftfri miljö

Miljömål 3: Levande sjöar och vattendrag samt grundvatten av god kvalitet

Miljömål 4: Ett rikt skogs- och odlingslandskap med myllrande våtmarker

Miljömål 5: Hållbar planering, konsumtion och närproducerad mat

Miljömål 6: Slutna rena kretslopp och minskade avfallsmängder

Kommun- och förbundsgemensam inriktning av det miljö- och energistrategiska arbetet
DMEK har tillsammans med kommuncheferna och kommunernas KS arbetat med processen för det förbundsgemensamma arbetet med att ta fram en hållbarhetskompass - en gemensam färdriktning för hållbarhet hos de fyra förbundskommunerna. Anlitad processledare är Magnus Ljung, statskonsulent vid SLU. DMEK har hållit informations-/utbildningsmöten kring FN:s hållbarhetsmål hos KS i samtliga kommuner. En gemensam workshop för KS, kommunchefer och utvalda tjänstemän i respektive kommun anordnades 13 september vid Dalsslands folkhögskola, där vi fastställde resurser för vårt gemensamma hållbarhetsarbete samt utstakade insatsområden vi kommer att fokusera på framgent. Därefter har kommunspecifika workshops hållits hos respektive KS. Här har vi filat på insatsområden samt lyft det som är specifika resurser och utmaningar för vardera kommun. Vi har också försökt fokusera på hur kompassen ska komma att bli så konkret och användbar som möjligt.

I slutet av året ansökte samtliga kommuner om medlemskap i Lokala Sverige - en satsning från FN-förbundet med medel av SIDA - för att få igång arbetet med de globala målen i kommuner och regioner. Besked nåddes strax före årsskiftet att samtliga våra fyra kommuner blivit antagna att delta under 2020.

Kommunerna och förbundet har även gjort åtaganden inom det regionala åtgärdsprogrammet för miljömålen i Västra Götaland. Åtagandena innebär att tillsammans med andra kommuner, länsstyrelsen och andra aktörer, göra insatser som bidrar till att nå miljömålen.

Miljöledning och miljöutbildning i kommunerna och i förbundet

Arbetet har framförallt en inriktning kopplat till följande miljömål i verksamhetsplanen för 2018; 1-6

Miljöledning

Miljöledningssystemet ska säkerställa att ett systematiskt miljöarbete integreras i kommunernas och förbundets verksamhet så att miljöfrågorna beaktas vid genomförandet av uppdrag. Syftet är att minska verksamhetens negativa miljöpåverkan och öka dess positiva miljöpåverkan. Målet med kommunernas och förbundets miljöledningssystem är att skapa ett systematiskt miljöarbete för att fortlöpande förbättra sin miljöprestanda.

Dialog angående hur miljöledningsarbetet kan implementeras i Stratsys har genomförts med kommunledningen och ansvariga för ledningssystemet i respektive kommun.

I Dals-Eds kommun användes den nya styrmodellen skarpt under 2019 av alla verksamheter. DMEK har tagit fram indikatorer och mätmetoder för antagna miljömål i Dals-Eds kommun. Arbetet med att integrera miljöledningen i den nya styrmodellen kommer att fortsätta under 2020.

Även i Bengtsfors kommun arbetade verksamheterna i Stratsys för första gången under år 2019 för att följa upp nyckeltal. DMEK har haft dialog med ansvariga för ledningssystemet Stratsys för att diskutera hur de framtagna miljömålen kan arbetas in i det befintliga ledningssystemet för Bengtsfors kommun. Dialog och uppföljning kommer att fortsätta under 2020.

I kommunerna Mellerud och Färgelanda har arbetet med att ta fram mål och indikatorer legat vilande under året. Dessa kommuner vill avvakta tills Hållbarhetsvisionen är klar.

Revision

Som ett led i miljöledningsarbetet har en internrevision utförts på sektorn för vård och omsorg i kommunerna Bengtsfors, Dals-Ed och Färgelanda, för att följa upp att verksamhetens arbetssätt följer miljörutiner för området avfall och resor. Revisionen har avslutats och ska redovisas för sektorn i början av 2020. Ingen revision utfördes i Mellerud kommun då kommunen inte kunde avsätta resurser för detta.

Miljörutiner, kommunikation samt utbildning för nyanställda

DMEK har reviderat och uppgraderat miljörutinerna för respektive kommun. Även en kortfattad information om miljöledningsarbetet har skrivits. Dessa har lagts ut på kommunernas intranät där de nyanställda uppmanas att läsa igenom texterna.

IT-enheten i Mellerud ska skapa en digital guidning angående miljöarbetet och DMEK kommer att samarbeta med IT-enheten för att hitta rätt informationsnivå.

Kommunledningen i Bengtsfors kommun, önskar digital information till befintlig personal och till nyanställda, men även andra kommuner har uttryckt en önskan att skapa digitala utbildningar. Samtliga medlemskommuner har licens för en digital utbildningsplattform, nanolearning, via företaget Junglemap som bland annat använts för att utbilda de anställda i GDPR.

IT-chef på Bengtsfors kommun, tillsammans med miljöstrateg, har under hösten påbörjat ett arbete om hur denna plattform kan användas för att utbilda samt kommunicera ut miljömålsarbetet till både befintlig personal samt till nyanställda i kommunen. Arbetet är inriktat på att utforma kortfattade utbildningar (nano utbildningar) om kommunernas miljöarbete.

Gifrfri förskola

Under våren har DMEK inventerat och skrivit åtgärdsförslag för två förskolor i Bengtsfors kommun (Långevi och Björkåsens förskola).

Miljöstrategier från DMEK har närvarat på Dals-Eds öppna förskola i april 2019 för att informera föräldrar om kemikalier i vardagsmiljön för barn. Under hösten har det även hållits utbildningar på två olika förskole distrikt (Billingsfors och Bäcke-fors).

Övrigt

DMEK har i samarbete med Sensus hållit i en föreläsning för allmänheten i Bengtsfors kommun, samt bidragit med material till en föreläsning för allmänheten i Dals-Ed. Föreläsningen handlade om hur våra samhällen påverkar klimatet och hur man som privatperson kan minska sin påverkan på klimatet.

Energi- och klimatstrategiskt arbete

Arbetet har framförallt en inriktning till miljömål nr. 1 i verksamhetsplanen, "Begränsad klimatpåverkan"

Energi- och klimatstrategiskt arbete har genomförts utifrån två inriktningar. Kommunalt energistrategiskt arbete samordnar medlemskommunernas (inkl. Åmål) energi- och klimatarbete. Energi- och klimatråd-givningen (EKR) finansieras av Energimyndigheten och tillhandahåller opartisk energiråd-givning till allmänhet, små och medelstora företag samt organisationer. Nedan redovisas en kort sammanställning för aktiviteter som är genomförda och pågående för de båda inriktningarna.

- *Löpande åtgärdsplanering i medlemskommunernas energigrupper.* Grupperna är fokuserade på åtgärder i den kommunala verksamheten. Under 2019 genomfördes 13 möten i medlemskommunerna. Exempel på ämnen och åtgärder som behandlats under mötena är: biogastankning och/eller laddinfrastruktur för elbilar, nyttja solceller för elproduktion i kommunala byggnader, möjligheter till stöd för energiåtgärder, lokalisering av kommunala byggnader med hög energianvändning, uppdatering/uppföljning av energi- och klimatstrategi, mjuka/beteendeåtgärder.
- *Uppföljning och kommunikering av kommunernas energi- och klimatpåverkan.* Uppföljningar för Bengtsfors, Dals-Ed, Mellerud, Färgelanda och Åmål är genomförda och presenterade i kommunernas KSAU/KS.
- *Ansöka om externa medel för energi- och klimatrelaterade åtgärder och utredningar.* Under våren har ansökan om bidrag från "klimatklivet" genomförts för laddstolpar vid Sunnanå och Rådahallen i Mellerud, samt för laddstolpe vid Stenebyskolan i Bengtsfors och installation av luft/vattenvärmepump på Kulturskolan i Dals-Ed. Utredning och prioritering av lämpliga kommunala byggnader för solceller har genomförts och redovisats i Bengtsfors, Dals-Ed, Mellerud och Åmål. I Färgelanda har inte någon utredning av lämpliga byggnader för solceller genomförts på grund av personalomsättning. Utredningsarbetet förväntas dock kunna återupptas under 2020. Ansökningar för solcellsstöd har lämnats in för fem anläggningar i Åmål samt Ängenäs äldreboende i Mellerud. En anläggning, Fågelvägens förskola i Dals Ed, har slutredovisats avseende solcellstödet.

- *Projektet; Tur och Retur – Hållbara resor mellan land och stad.* DMEK medverkar i arbetsgrupp och styrgrupp för detta pilotprojekt som undersöker nya möjligheter till en hållbar mobilitet på landsbygder. Fyrbodals kommunalförbund driver projektet med finansiering från energimyndigheten. Projektet kommer att kartlägga verktyg för mobilitetslösningar, utveckla och testa olika lösningar i Dals Långed och på Orust. En workshop med "mobilitetsexperter" från Götaland hölls den 13 juni i Göteborg.
- *Projektet; Fossilfri gränsregion 2030.* Projektet innehåller flera arbetsområden (workpackages). DMEK är delaktiga i flera arbetsområden så som Laddinfrastruktur, Biogas, Kommunal samordnad varudistribution, Kommunal fordonsflotta och Fossilfria arbetsmaskiner.

WP3 (Workpackage 3) Kommunala fordonsflottor och upphandling av transporttjänster

- 3.1 *Kartläggning och stöd till fordonsansvariga*

DMEK har påbörjat kartläggning och redovisning av biogasanvändningen i kommunernas biogasbilar.

- 3.2 *Upphandling av fossilfria fordon*

DEMK bidrar med stöd vid upphandling av fossilfria fordon

Under WP3 ingår även vår delaktighet i förstudien om samordnade varutransporter som pågår. Syftet med förstudien är att fastställa om en samordnad varudistribution för Dalslandskommuner är den rätta vägen att ta för att minska på transportererna vid varuleveranser och därmed även minska koldioxidutsläppen.

WP4 (Workpackage 4) Fossilfri infrastruktur

- 4.1 *Laddinfrastruktur*

DMEK hjälper kommunerna och de kommunala bolagen att söka bidrag från Klimatklivet för att utöka antalet laddpunkter.

- 4.2 *Biogas/vätgas*

- 4.3 *Stödjande arbete och vägledning*

- 4.4 *Affärsmässiga samarbeten för biogas*

Inom dessa arbetspaket arbetar DEMK med infrastruktur för fossilfria drivmedel (i synnerhet biogas). Där DMEK även varit initiativtagare till ett möte mellan Färgelanda kommun, Grönt Bränsle och Trollhättan Energi, som ägde rum under hösten 2019. Syftet med mötet var att diskutera hur intresset ser ut för de olika aktörerna gällande etablering av en biogastankstation i Färgelanda. Dialogerna resulterade i att Grönt Bränsle skickade in en ansökan om extern finansiering via klimatklivet från Naturvårdsverket för att kunna etablera en biogastankstation i Färgelanda.

WP5 (Workpackage 5) Arbetsmaskiner

- 5.1 *Kunskapsinhämtning*

DEMK har tillsammans med Fyrbodals kommunalförbund påbörjat en kartläggning genom att begära in uppgifter om alla arbetsmaskiner som används av kommunerna och de kommunala bolagen.

Energi- och klimatrådgivningen (EKR) finansieras av Energimyndigheten och tillhandahåller opartisk energirådgivning till allmänheten, små och medelstora företag samt organisationer. Energi- och klimatrådgivningen utförs genom riktade insatser och genom telefonrådgivning (EKR).

Telefonrådgivning erbjuds och pågår för alla målgrupper. Fyra företag har fått besök och kvalificerad hjälp att komma vidare i sitt energiarbete. Det finns ett påtagligt ökat intresse för solenergi hos privatpersoner och företag som ett flertal gånger lett till besök och i förlängningen även installationer.

EKR var inbjuden som föreläsare vid Färgelandas näringslivsmässa, med temat solceller. Dessutom har EKR genomfört två solcellskvällar en i Bengtsfors och en i Dals Ed. I Dals Ed var även en lokal solcellsfantast inbjuden att berätta om sina erfarenheter.

Det planerade insatsprojektet gällande solceller riktat till församlingarna i kommunerna fick avbrytas, då de inte fanns något intresse. I stället fokuserades det mer på privatpersoner och företag, genom bland annat solcellskvällarna i Bengtsfors och Dals Ed.

Miljöanpassad offentlig upphandling

Arbetet har framförallt en inriktning kopplat till följande miljömål i verksamhetsplanen för 2018; 1, 2, 5, 6

En uppföljning av miljökraven för levererade IT-produkter har slutförts under våren 2019. Rapporten presenterades för direktionen i april och har skickats ut till kommunernas IT-chefer samt upphandlingsansvariga.

DMEK har under våren 2019 bistått upphandlingsgruppen med den gemensamma upphandlingen för kommunerna; Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda, Mellerud, Säffle och Åmål, av lokalvårdsprodukter, genom att ta fram relevanta miljökrav för kosmetiska och kemiska produkter som har använts i förfrågningsunderlaget.

Hållbar samhällsplanering

Arbetet har framförallt en inriktning kopplat till följande miljömål i verksamhetsplanen för 2018; 1-6

Dalsslands katalysatorgrupp skapades, som ett resultat av projektet HNV-Link, för att underlätta arbetet på gårdsnivå med frågor som rör hållbar markanvändning. Katalysatorgruppen består av flera olika aktörer som genom sina kanaler kan underlätta arbetet med hållbar markanvändning i Dalssland. Gruppen har under 2019 arbetat med att konkretisera syfte, roller och mål för att tillsammans bland annat kunna ansöka om medel för arbetstid och åtgärder gällande hållbar markanvändning i ett landskapsperspektiv. Gruppen har påbörjat förankringsarbete hos egna och viktiga medaktörer. Man har även börjat formulera ett erbjudande om ett arbetssätt som bidrar till alla övergripande samhällsmål genom att utgå ifrån ett platsperspektiv och personerna på platsen.

Arbete har pågått med att revidera texter till Melleruds kommuns översiktsplan efter samrådsremiss.

Arbetet med Dals-Eds nya översiktsplan pågår, miljöstrateg deltar i ÖP-arbetsgruppen. Flera personer på DMEK, både i strateggruppen och i tillsynsgruppen har bidragit med texter till ÖP. DMEK fäster särskilt stor vikt vid genomförandeplanen och att den blir förankrad både i kommunen och DMEK. En av åtgärderna är att göra en kartläggning av ekosystemtjänster i kommunen. Översiktsplanen ska gå ut på samrådsremiss i början av 2020. Översiktsplanen för Melleruds kommun har varit under bearbetning under 2019.

Den gemensamma avfallsplanen för våra fyra kommuner antogs i kommunerna 2018, under 2019 har DMEK medverkat vid möten, bl.a. om ny entreprenadupphandling.

DMEK har medverkat i VA-planeringen i Bengtsfors och Mellerud. Färgelanda och Dals-Ed har ännu ingen färdig VA-plan.

DMEK har i samverkan med kommunernas VA-enheter genomfört en förstudie/utredning, med LOVA-medel från Länsstyrelsen, om att anlägga en hygieniseringsanläggning för slam från slutna tankar för toalettavlopp, syftet är att denna kretsloppsfraktion ska spridas på åkermark. Utredningen presenteras i början av 2020.

Naturvårdsplanering

Boken "Vägledning till Naturen i Dalsland" utgavs i juni 2017 och hemsidan www.naturidalsland.se publicerades samtidigt. Arbetsgruppen hade möte i juni i år, och ser ett behov av en ny upplaga, samt en version på engelska, inför sommaren 2020. Avtal med översättare slöts strax innan jul 2019.

Färgelanda kommun har tagit beslut om att undersöka förutsättningarna för att bilda ett kommunalt naturreservat vid Sundsbroområdet. Dialog har inletts med länsstyrelsen.

Dals-Eds kommun önskar utreda förutsättningarna för att bilda ett kommunalt naturreservat i anslutning till Heråmadens naturreservat på Majlidhöjden (Töftedals-Högen 1:3). Dialog har inletts med länsstyrelsen.

Vattenplanering

Arbetet har framförallt en inriktning kopplat till följande miljömål i verksamhetsplanen för 2018; 3, 4, 5

LEVA-Projektet "Minskad övergödning i Lillån på Dalboslättan" startades 2019 av DMEK, i samverkan med Vänersborgs kommun, för att utveckla arbetet med att minska övergödningen av sjöar och vattendrag på Dalboslättan. LEVA står för Lokalt Engagemang för Vatten. Lillån på Dalboslättan är ett utav 20 LEVA- pilotområden som deltar inom Sverige och som finansieras genom bidrag från havs- och vattenmyndigheten. Projektledare är agronom Madeleine Svärd som har anställts för att leda arbetet. Syftet med projektet är att nå vatten av god kvalitet och samtidigt bibehålla en effektiv livsmedelsproduktion. Tre delavrinningsområden, i Gestad-Grinstadsområdet på Dalboslättan ingår, och området ligger i både Melleruds och Vänersborgs kommuner. Under året har en rad olika aktiviteter startats upp och många jordbrukare har kontaktats och åtgärdsförslag har börjat tas fram. Under hösten 2019 beviljades projektet ett LOVA-stöd från Länsstyrelsen på 5,8 miljoner kronor. Stödet resulterar i att projektområdet utökas till hela Dalboslättan och att projektet förlängs t.o.m. 2023. LEVA-projektet på Dalboslättan är ett av de få 20 nationella projekten som har fått

förlängd projekttid. Övriga nationella LEVA-projekt väntar på besked om ev. fortsättning av havs och vattenmyndigheten.

Inom Dalbergså/Holmsåns avrinningsområde pågår även olika insatser i Teåkersälven, enligt Åtgärdsplanen för Teåkersälven, som togs fram 2018 i bred samverkan. En åtgärd, som DMEK arbetar med är att skapa en fiskväg vid det gamla vattenkraftverket vid Kårud. Under 2019 har en projektering gjorts och LOVA-medel beviljades i slutet av året för ett genomförande.

DMEK medverkar i projektet "Lokalt åtgärdsarbete i Örekilsälvens övre del" som har startat under året, efter att ha fått LOVA-medel från Länsstyrelsen. Projektägare är Dals-Eds kommun och projektet ska pågå till och med 2023 och syftet är att genom åtgärdssamordning i bred samverkan främja och initiera åtgärder som förbättrar vattenkvalitet, biotoper (tex lekbottnar för lax och öring) och biologisk mångfald i Örekilsälven och dess biflöden. Projektområdet är Örekilsälvens avrinningsområde uppströms Töftedalsåns inlopp. Delar av projektområdet ligger i Färgelanda och Bengtsfors kommuner. Åtgärdssamordningen har fokus både på vattenmiljöerna och på markanvändningen. Stor vikt läggs på samverkan och dialog med markägare och andra intressenter.

DMEK deltar i vattenråden, vilka är samverkansforum för alla intressenter inom respektive avrinningsområde, med syfte att medverka till vattenvårdande insatser. Gullmarns vattenråd beviljades i slutet av året medel till att inventera vandringshinder för fisk i Örekilsälven och för extra insatser mot övergödningen i Valboåns avrinningsområde.

DMEK medverkar i Dalslands kanals vattenvårdsförbund/vattenråd genom en sekreterarfunktion. För närvarande utreds frågan om ett utvidgat kontrollprogram längs vattendraget och en förbättring av samarbetet med vattenmyndigheterna. Skolprojektet som pågår i flera år ska fortsätta och websidan kommer att förnyas under. Förbundet har genomfört en vattenvandring för allmänheten vid Tisslan (Tisselskogtrakten) i maj och planerar ytterligare en i september.

Samverkan och nätverk

DMEK har deltagit i kompetensutveckling och samverkan med andra aktörer till exempel Fyrbodals kommunalförbund, Länsstyrelsen, Hållbar Utveckling Väst och Fossilfritt Dalsland.

Sammanfattande status i relation till verksamhetsplan 2019

Det miljö- och energistrategiska arbetet följer upprättad plan förutom en omprioritering av insatser gällande kommunernas miljöledningsarbete där en översyn och utvecklingsdialog har inletts. Det energi- och klimatstrategiska arbetet gentemot de fyra värdkommunerna har i viss omfattning påverkats av att två energi- och klimatstrategier slutade under året och att två nya strategier introducerades.

Framtiden på kort och lång sikt

- Med miljö- och energikontoret samlat på en ort har förutsättningarna för att utveckla förbundets verksamhet ökat. Då förbundet fortfarande får ses som en relativt ny organisation finns ett behov att fortsätta utveckla förbundets lednings- och styrfunktioner, kvalitet och effektivitet, kompetens samt

arbetsmiljö. Förbundet lägger stor vikt vid detta på både kort och lång sikt. För en fortsatt effektiv utveckling av förbundets verksamhet är det angeläget att personalen så snart som möjligt får en gemensam arbetsplats (idag sitter personalen "under två tak")

- Fortsatta verksamhets- och tillsynsplaner samt behovsutredningar bör präglas av att kontorets resurser används med syftet att åstadkomma största möjliga miljönytta för Dalssland. Ett sådant arbete sker fortlöpande. Viktiga faktorer i detta arbete utgörs av FN:s hållbarhetsmål, nationella/regionala miljömål, lagstiftning, lokala mål samt ekonomiska ramar. Samtliga medarbetare är involverade i detta arbete.
- Det är viktigt att fortsätta utveckla samsynen mellan kommunerna avseende förbundets roll, uppdrag samt de ekonomiska förutsättningarna för förbundets arbete.
- Det är angeläget att utveckla de gemensamma rutinerna och riktlinjerna inom miljö- och energikontoret i syfte att skapa enhetlighet och tydlighet. Detta är ett arbete som pågår och som sker på både kort och lång sikt.
- En fortsatt utveckling av samverkan mellan förbundet och kommunerna är angelägen. Förbundet arbetar aktivt med denna fråga. Miljö- och energikontoret har under början av 2018 föreslagit kommunerna specifika återkommande samverkansforum på både politisk nivå och tjänstemannanivå. Flera av dessa har startats, men det finns fortfarande behov av att utveckla detta. Förbundets ambition är att, utifrån tillgängliga resurser, fortsätta att utveckla denna process.

Hållbar utveckling västs övergång till Innovatum

Hållbar utveckling väst (tabell 5)

Ansvarig: Dan Gunnardo

Ansvar: 3020

Belopp i tkr	Utfall 2019	Utfall 2018	Budget 2019	Avvikelse 2019
Verksamhetens intäkter	859	11 701	0	859
Finansiella intäkter	0	0	0	0
Summa intäkter	859	11 701	0	859
Kostnader				
Personalkostnader	372	7 794	0	372
Övriga kostnader	569	3 478	0	569
Finansiella kostnader	0	0	0	0
Summa kostnader	941	11 272	0	941
Årets resultat	-82	429	0	-82

Bakgrund

Verksamheten Hållbar utveckling Väst övergick 1 januari 2019 till Innovatum. Till följd av att flera projekt i samband med verksamhetsövergången inte var slutförda alternativt inte slutredovisade var det ekonomiska utfallet i projekten inte känt vid detta tillfälle. Härigenom kunde inte heller ekonomiska frågor mellan förbundet och Innovatum slutgiltigt regleras vid detta tillfälle.

Hållbar utveckling väst – resultat per projekt/aktivitet (tabell 6)

		2019	2018	Totalt
Projekt	Projekt			
3406	Energirådgivarsamordn RUL	-189	-2 136	-2 324
3416	Kommunnätverket för hållbar utv	0	160 810	160 810
3478	Rådgivning Väst	0	-312	-312
3495	Vindkraftgrup smart energi	0	-74 040	-74 040
3521	Företagsnätverk för energieff.	-213 305	99 733	-113 572
3523	Green Building	-24 012	-20 463	-44 475
3524	Hållbart resande väst	0	-58 577	-58 577
3528	Sol i väst (nya)*	0	0	0
3532	Nationell samordnare förnybar energi	0	29 905	29 905
3534	Regionala Noder fas 2	0	0	0
3535	Sol i väst - privata fast. Ägare	90 342	40 173	130 515
3536	Insatsprojekt solel 2018-2020	0	285	285
3537	Biogas väst	7 867	53 738	61 605
3538	Fixa laddplats	-1 445	-6 294	-7 739
3539	Operativ kommunikator	0	0	0
3540	Interstellär	-685	-985	-1 670
3541	Kanslichef samordningsprojekt	0	-2 007	-2 007
Påverkande saldo från avslutade projekt		-141 427	219 830	78 403
Aktivitet	Basverksamhet	Res 2019	Res 2018	Totalt
3002	Aktivitet Ways2Taste	59 224	-59 224	0
	Basverksamhet i övrigt	0	267 705	267 705
Resultat från basverksamhet i övrigt		59 224	208 480	267 705
Resultat		-82 202	428 310	346 107

(-) = underskott

* Projektet Sol i väst redovisas separat, se nedan

Ekonomisk analys

Det slutgiltiga ekonomiska resultatet avseende HUV:s övergång till nya huvudmannen Innovatum AB 2019-01-01, kunde på grund av ej avslutade/ej slutredovisade projekt inte färdigställas i helårsbokslutet 2018. Nu föreligger slutgiltigt resultat med undantag av projektet Sol i Väst, vilket redovisas särskilt nedan. Resultatet visar ett överskott på ca 346 tkr. Överskottet innefattar flera olika typer av aktiviteter såsom; projekt, samordningsfunktioner i nätverk samt basverksamhet. Direktionen bör ta ställning till den slutgiltiga hanteringen av resultatet.

Sol i väst

Projektet Sol i väst har slutredovisats till finansierarna; energimyndigheten, VGR samt länsstyrelsen. Utifrån inlämnad slutredovisning beräknas projektet medföra ett totalt underskott motsvarande ca 30 tkr. Energimyndigheten har godkänt slutredovisningen men förbundet inväntar VGR:s och länsstyrelsens ställningstagande över slutredovisningen. Sådant ställningstagande förväntas inom kort. Med anledning av detta kan det slutgiltiga resultatet komma att ändras. Förbundet och Innovatum AB har via avtal förbundit sig att dela ett eventuellt underskott i projektet 50/50.

Resultaträkning

Belopp i tkr		Bokslut 2019	Bokslut 2018	Budget 2019	Avvikelse 2019
Verksamhetens intäkter	Not 1	29 804	36 402	18 109	11 695
Verksamhetens kostnader	Not 2	-28 145	-34 133	-18 335	-9 810
Avskrivningar	Not 3	-1 226	-1 699	0	-1 226
Verksamhetens nettokostnader		433	570	-226	659
Finansiella intäkter	Not 4	5	3	0	5
Finansiella kostnader	Not 5	-20	-23	0	-20
Resultat efter finansiella poster		418	550	-226	644
Extraordinära poster		0	0	0	0
Årets resultat		418	550	-226	644

Nettoresultat

Belopp i tkr	Utfall 2019	Utfall 2018	Budget 2019	Avvikelse 2019
Ekonomi/finans (tidigare del av kansli)	0	0	0	0
Miljö- och energikontoret	500	122	-225	725
Hållbar utveckling väst	-82	429	0	-82
Summa	418	551	-225	643

Balansräkning

Belopp i tkr		Bokslut 2019	Bokslut 2018
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Materiella anläggningstillgångar	Not 6	0	1 831
Finansiella anläggningstillgångar		0	0
Summa anläggningstillgångar		0	1 831
Omsättningstillgångar			
Fordringar	Not 7	8 203	6 301
Kassa och bank	Not 8	5 777	3 961
Summa omsättningstillgångar		13 980	10 262
SUMMA TILLGÅNGAR		13 980	12 093
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Eget kapital			
varav årets resultat	Not 9	3 686 419	3 267 550
Skulder			
Långfristiga skulder	Not 10	0	760
Kortfristiga skulder	Not 11	10 294	8 066
Summa skulder		10 294	8 826
S:A EGET KAPITAL OCH SKULDER		13 980	12 093
Soliditet		26,4%	27,0%

Finansieringsanalys

Belopp i tkr		Bokslut 2019	Bokslut 2018
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN			
Årets resultat	Not 9	418	550
Justering för av- och nedskrivningar	Not 3	1 226	1 699
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital		1 644	2 249
Ökning (-)/minskning(+) kortfristiga fordringar	Not 7	-1 902	-1 380
Ökning (+)/minskning(-) kortfristiga skulder	Not 8	2 228	-463
Kassaflöde från den löpande verksamheten		1 970	406
INVESTERINGSVERKSAMHETEN			
Investering i materiella anläggningstillgångar		0	0
Försäljning av materiella anläggningstillgångar			
Investering i finansiella anläggningstillgångar			
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar			
Kassaflöde från investeringsverksamheten		0	0
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN			
Nyupptagna lån			
Amortering av skuld	Not 10	-760	-1 225
Ökning av långfristiga fordringar			
Minskning av långfristiga fordringar	Not 6	606	
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-154	-1 225
Periodens kassaflöde		1 816	-819
Likvida medel vid årets början		3 961	4 780
Likvida medel vid periodens slut		5 777	3 961

Notförteckning

Belopp i tkr	Bokslut 2019	Bokslut 2018
Not 1 Verksamhetens intäkter		
Årsavgifter tillsyn	2 630	2 598
Tillsyns- och prövningsavgifter	2 236	1 994
Bidrag kalkning	2 107	3 865
Projektfinansiering HUV (Energimyndighet, VGR, Länsstyrelsen mfl.)	859	11 143
Kommunavgift nämnd och miljökontor - Bengtsfors	3 327	3 264
Kommunavgift nämnd och miljökontor - Dals Ed	1 626	1 576
Kommunavgift nämnd och miljökontor - Färgelanda	2 235	2 173
Kommunavgift nämnd och miljökontor - Mellerud	3 182	3 095
Bidrag energisamverkan (VHT 2251)	707	1 363
Bidrag energimyndighet (VHT 2251)	680	0
Försälj tjänst energi och klimatrådgivning till annan kommun	176	172
EU-bidrag (SGO)	0	83
Intäkter bibliotekssystem	481	597
Intäkter lönesystem HR+	2 164	2 105
Intäkter ekonomisystem Agresso	1 352	1 238
Intäkter VA-system	174	295
Intäkter plan/bygg-system	86	173
Intäkter fastighetsbolagen	2	572
Periodiserad ej fakturerat ekonomisystem Xledger	4 651	0
Extern finansiering av projekt hos miljökontoret	743	97
Övriga intäkter	386	0
S:a verksamhetens intäkter	29 804	36 402
Not 2 Verksamhetens kostnader		
Personalkostnader	14 148	21 571
Hyror	494	1 117
Material	268	390
Köpta tjänster	9 292	4 569
Kostnad för revision	50	0
Övriga kostnader	3 893	6 486
S:a verksamhetens kostnader	28 145	34 133
Not 3 Avskrivningar		
Avskrivning ekonomisystem	621	621
Avskrivning Löne/PA-system	605	605
Avskrivning VA-system	0	278
Avskrivning plan/bygg-system	0	195
S:a avskrivningar	1 226	1 699

Avskrivning enligt plan grundas på inventariernas ursprungliga anskaffningsvärde och fördelas över den beräknade nyttjandeperioden, affärssystem 10 år och övriga inventarier 5 år
Avskrivningarna för VA system och plan/bygg system blev helt avskrivna under 2018

Notförteckning

Belopp i tkr	Bokslut 2019	Bokslut 2018
Not 4 Finansiella intäkter		
Ränteintäkter kundfordringar	5	2
Valutakursvinster	0	1
S:a finansiella intäkter	5	3
Not 5 Finansiella kostnader		
Dalslands Sparbank Ekonomisystem	3	3
Dalslands Sparbank Löne/PA-system	5	3
Dalslands Sparbank bibliotekssystem	0	0
Övriga räntekostnader		8
Övriga finansiella kostnader	12	1
S:a finansiella kostnader	20	14
Not 6 Materiella anläggningstillgångar		
<i>- varav maskiner och inventarier</i>		
Ingående anskaffningsvärde	20 308	20 885
Årets investeringar	0	0
Årets försäljningar/utrangeringar	-97	-577
Årets omklassificering till övrig kortfristig fordran	-20 211	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	0	20 308
Ingående ackumulerad avskrivning	-18 476	-17 354
Försäljningar/utrangeringar	97	577
Avskrivning	-1 226	-1 699
Årets omklassificering till övrig kortfristig fordran	19 605	0
Utgående ackumulerade avskrivningar	0	-18 476
<i>- specifikation maskiner och inventarier</i>		
Ekonomisystem	0	621
Löne/PA system		1 210
VA-system	0	0
Bilar	0	0
Bibliotekssystem	0	0
Plan/ Bygg-system	0	0
S:a materiella anläggningstillgångar	0	1 831
Not 7 Kortfristiga fordringar		
Övriga kortfristiga fordringar	606	0
Kundfordringar	210	1 824
Skattekonto	101	1 420
Moms	827	466
Lönefordran	-1	0
Förutbetalda hyror	99	89
Förutbetalda kostnader	615	815
Upplupna intäkter	5 746	1 019
Periodiseringsfordringar	0	667
S:a kortfristiga fordringar	8 203	6 301

Notförteckning

Belopp i tkr	Bokslut 2019	Bokslut 2018
Not 8 Kassa och bank		
Bank	5 777	3 961
S:a kassa och bank	5 777	3 961
Not 9 Eget kapital		
Ingående eget kapital enligt fastställd balansräkning	3 267	2 717
Årets resultat	419	550
Utgående balans eget kapital	3 686	3 267
- varav saldo Hållbar utveckling Väst		
Ingående värde	445	17
Årets resultat	-82	428
Utgående värde	363	445
- varav saldo Energisamverkan, Dalsland		
Ingående värde	0	-1 190
Flyttat till Miljö- och energikontoret	0	1 190
Årets resultat	0	0
Utgående värde	0	0
- varav saldo Miljönämnd		
Ingående värde	2 822	2 972
Överfört från Kansli, Inköp och Energisamverkan	0	-271
Årets resultat	501	122
Utgående saldo	3 323	2 822
- varav saldo Kansliet		
Ingående värde	0	792
Överfört till Miljö- och energikontoret		-792
Årets resultat		0
Utgående saldo	0	0
- varav saldo Inköp		
Ingående värde	0	127
Överfört till Miljö- och energikontoret		-127
Årets resultat		0
Utgående saldo	0	0
Not 10 Långfristiga skulder		
Ingående skuld	760	1 985
Nya lån	0	0
Amortering inom 1 år, återföring	0	0
Amortering enligt plan	-760	-1 225
S:a långfristiga skulder	0	760
Kreditgivare		
DS Bibliotekssystem	0	0
DS Ekonomisystem	0	775
DS Löne/PA system	760	1 210
Amortering kommande år	-760	-1 225
S:a kreditgivare	0	760

Notförteckning

Belopp i tkr	Bokslut 2019	Bokslut 2018
Not 11 Kortfristiga skulder		
Leverantörsskulder	1 684	1 481
Kommande års amortering	760	1 225
Utgående moms	98	491
Arbetsgivaravgifter/ kollektiva avgifter	254	681
Preliminärskatt	225	360
Semesterlöneskuld	682	725
Pensionskostnader individuell del	426	712
Särskild löneskatt individuell del	568	782
Övriga kortfristiga skulder	160	187
Inkomstförskott	5 437	1 421
S:a kortfristiga skulder	10 294	8 066

Beviljad checkkredit 6000 tkr.

Not 12 Överskottsfond, tjänstepensioner

Överskottsmedel	18	4
S:a överskottsfond	18	4

Redovisningsmodell

Lagen om kommunal bokföring och redovisning reglerar den externa redovisningen. Årsredovisningen ska enligt lagen innehålla en förvaltningsberättelse, resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys, driftredovisning och investeringsredovisning.

Modellens delar och samband

Resultaträkningen redovisar det ekonomiska resultatet på tre nivåer; verksamhetens nettokostnader, som redovisar resultatet av den egentliga verksamheten; resultat före extraordinära poster, som redovisar resultatet av den löpande verksamheten; samt årets resultat som även inkluderar extraordinära intäkter och kostnader. Årets resultat utvisar förändringen av det egna kapitalet. Årets resultat innefattar hela kommunalförbundets verksamhet.

Balansräkningen beskriver den ekonomiska ställningen vid en viss tidpunkt. Balansräkningen visar värdet av kommunalförbundets tillgångar och hur dessa tillgångar har finansierats, externt med skulder och internt med eget kapital. Tillgångarna delas upp i anläggningstillgångar och omsättningstillgångar. Skulderna delas upp i långfristiga och kortfristiga skulder. Kortfristiga skulder är de som förfaller inom ett år. Skillnaden mellan tillgångar och summan av skulder utgör det egna kapitalet, kommunalförbundets förmögenhet.

Kassaflödesanalysen ger upplysning om kassaflöde från löpande verksamhet, investeringar och från finansiering. Ett positivt saldo på kassaflödet innebär en förstärkning av likviditeten. Kassaflödets saldo slutar med årets förändring av likvida medel.

Driftsredovisningen visar de enskilda verksamhetsområdenas redovisade intäkter och kostnader samt nettobudget.

Investeringsredovisningen är en beskrivning av kommunalförbundets investeringsverksamhet under året.

Övergripande redovisningsprinciper

I den löpande redovisningen och vid upprättande av årsredovisningen följs ett antal övergripande redovisningsprinciper, vilka skapar ett normverk som styr innehållet i redovisningsrapporterna. Principerna som tillämpas innebär att en återhållsam bild av kommunalförbundets ekonomi redovisas, i enlighet med god redovisningssed. Analysen av den finansiella utvecklingen och ställningen baseras på antagandet att dessa principer har följts.

Principen om pågående verksamhet – Denna princip har stor betydelse för redovisningen, främst vad gäller tillgångsvärderingen och det sätt på vilket tillgångar redovisningstekniskt anses förbrukas. Här kommer förväntningar på framtiden in.

Principen om öppenhet – Öppenhetsprincipen handlar dels om myndigheters offentlighetsprincip, dels om ett förhållningssätt där största möjliga öppenhet alltid eftersträvas.

Försiktighetsprincipen – Försiktighetsprincipen innebär att värdering av redovisningsposter ska göras på ett sådant sätt att resultatet under inga omständigheter överskattas utan hellre underskattas.

Kongruensprincipen – Kongruensprincipen innebär att konsekventa mätprinciper ska tillämpas över tid.

Matchningsprincipen – Matchningsprincipen innebär att värderingen av tillgångar och skulder sker på ett sådant sätt att intäkter och kostnader som hör samman redovisas under samma redovisningsperiod.

Väsentlighetsprincipen – Väsentlighetsprincipen kan medföra avsteg från matchningsprincipen i och med att endast väsentliga redovisningsposter behöver periodiseras.

Lagen om kommunal bokföring och redovisning

Kommunalförbundet ska enligt lag om kommunal bokföring och redovisning följa god redovisningssed. Lagen reglerar vilka delar som ska ingå i årsredovisningen. Förvaltningsberättelsen ska ge en översikt över utvecklingen. Den ska även redogöra för de förhållanden som är viktiga för bedömningen av ekonomin. Här ska förhållanden som är kända fram till dess årsredovisningen upprättats redovisas.

I 2019 bokföring och bokslut tillämpas i allt väsentligt lagen om kommunal bokföring och redovisnings bestämmelser samt gällande rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning.

Tillämpning av redovisningsprinciper i övrigt

- Materiella anläggningstillgångar är upptagna till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar.
- Avskrivning sker på tillgångens anskaffningsvärde. Avskrivningar av anläggningstillgångar görs med 3 år för datorer, 5 år för inventarier och bibliotekssystem och 10 år för ekonomisystem och löne-/PA-system. Avskrivning påbörjas under det år tillgången tas i bruk.
- Årets förändring av semesterlöneskulden, okompenserad övertid etc. redovisas under verksamhetens kostnader i resultaträkningen. Den totala skulden av dessa redovisas som kortfristig skuld i balansräkningen.
- Timlöner, övertidsersättningar etc. som intjänats under 2019 och betalats ut 2019 belastar 2019 års resultat.
- Pensionsskuld och pensionskostnad beräknas av Kommunernas Pensionsanstalt (KPA). Pensionsrättigheter intjänade från och med 1998 har betalats in via försäkring hos KPA och är kostnadsförd i den mån de ej avser s.k. avgiftsbestämd ålderspension (individuell del). Den avgiftsbestämda delen avseende år 2015 är kostnadsförd och redovisas som en kortfristig skuld. Samtliga pensionskostnader har belastats med särskild löneskatt.